

Kratek zgodovinski pregled pritrkovanja na slovenskem

Najstarejši zvon na Slovenskem je bil med prvo svetovno vojno pretopljen. Bil naj bi iz 12.stol. in tudi najstarejši zvon na slovenskem in celo v Evropi. Zelo zanimiva je tudi Šmarna gora nad Ljubljano, kjer zvonijo vsak dan ob 11:30 (drugje ob 12:00). Ob tem času pa zvonijo zaradi običaja, saj so tako pomagali Turke. Turki so oblegali Šmarno goro kjer so se Slovenci borili. Turški poveljnik je ukazal, naj se ostali vojaki umaknejo, če ne bo zavzel Šmarne gore preden ura odbije 12:00. Slovenci so za to izvedeli in so zvonili uro ob 11:30. Tako so se Turki umaknili in od takrat niso nikoli več napadli Šmarne gore. Da je zvonjenje spremljalo človeka že dolgo časa se pokaže tudi v tem, da so različni pesniki že zelo zgodaj opisovali zvonove in jih omenjali v svojih pesmih. Ivan Cankar je v eni izmed pesmi zapisal:

"o ti svetega Pavla zvon, ki te slišal več ne bom"

Tudi v pesmi Kurent je Ivan Cankar zapisal:

"pa se napoti romar v Ljubljano - kje žalost, kje plahost?"

Vesela je preteklost! Še veselejša je prihodnost!

Komaj zazvoni iz daljave resnobnoveselski šentklavški zvon,

Se oči zasvetlijo, se usta nasmehnejo..."

Kdaj točno se je pojavilo pritrkavanje danes še ni ugotovljeno, morda okoli 16. stoletja, zagotovo pa smo Slovenci že pritrkavali v 19. stoletju. Po legendi naj bi takrat neki mojster popravljaval zvonove in pri tem je s kladivom tolkel po zvonovih. To se mu je slišalo zelo lepo in začel je tolči po zvonovih po ritmu in znanih melodijah. To je slišal duhovnik in takoj je prihitel v cerkev, vprašal je kaj se dogaja, mojster pa mu je odgovoril, da ga je zaneslo. Duhovnik se zato ni zmenil, temveč je rekel naj bo tiho in naj še enkrat poskusi. Mojster je poskusil in to je tako presenetilo duhovnika, da je takoj sestavil skupino ljudi, ki se je začela učiti pritrkavati. Kmalu potem so začeli pritrkavati s kemblji; to so priključki k zvonovom ki ob nihanju butajo ob stene zvona, tako da povzročajo zvok. Nastajale so vedno nove melodije, ki so jih poimenovali zelo preprosto ponavadi kar po številu udarcev nekega zvona. Na začetku so poznali le melodije, ki so bile podobne zvokom iz narave, kasneje pa se je pojavilo tudi drobljenje ali ubiranje. Tako so z malim zvonom udarili med vsakim udarcem katerega koli zvona. Tako je postala melodija bolj gosta in hitrejša.

V zgodovini slovenskih zvonov je bilo slabo tudi to da so med vojnama pobirali zvonove, tako so bili ljudje prisiljeni kupovati nove, ker pa je takrat primanjko-

valo denarja so ponekje kupili kar železne zvonove in ne bronastih. Slaba lastnost železnih zvonov je, da je zvok zelo slab in tudi trajanje zvoka je krajše. Ponekod imajo še danes železne zvonove in se zaradi slabega finančnega stanja še vedno niso odločili za nakup novih bronastih. Za samo podatek, 1kg bronastane stane med 15 do 20 slovenskih tisočakov.

Iz knjige Ivana Malavašiča: "*Pesmi slovenskih zvonov*"

(vir: www.zupnija-preska.si)